

Organization for Security
Co-operation in Europe

Mission to Serbia

Mission to Serbia

Co-operation in Europe

Organization for Security

Promocija principa Aarhuske konvencije u Srbiji

Seminari: Beograd, Novi Sad, Kragujevac, Zajecar and Nis
10—14.05.2010

Slavko Bogdanovic

**Registar ispuštanja i prenosa zagađujućih materija (PRTR) u
pravnom sistemu Republike Srbije**

SADRŽAJ PREZENTACIJE

PRTR PROTOKOL

E - PRTR

INTEGRALNI KATASTAR ZAGAĐIVAČA

STRUKTURA INTEGRALNOG KATASTRA ZAGAĐIVAČA

**PRTR U RS - NACIONALNI I LOKALNI REGISTRI
ZAGAĐIVANJA ŽIVOTNE SREDINE**

**RAZLIKE IZMEĐU PRTR PROTOKOLA & E – PRTR I RS
REGISTARA**

PRTR PROTOKOL (Kiev, 2003)

Na snazi je od 8. oktobra 2009;

Prvi sastanak Strana 20—22. aprila 2010, Geneva;

Status Republike Srbije:

- Zemlja potpisnica (21.05.2003);
- Pripreme za ratifikaciju u toku (nezvaničan izvor);

Status EU:

- EC je potpisnica;
- EU je Strana od 21. februara 2006;

Obaveza transpozicije u pravni sistem Republike Srbije:

- **PRTR Protokola:**

kad ga Republika Srbija ratifikuje

- **EU propisa o E - PRTR:**

kad na snagu stupi SPP (Sporazum o stabilizaciji i pridruživanju, koji treba prethodno da ratifikuje 27 zemalja EU)

Organization for Security and
Co-operation in Europe
Mission to Serbia

E – PRTR⁽¹⁾

E-PRTR:

- Prethodio mu je EPER (Commission Decision 2000/479/EC);
- **REGULATION (EC) No 166/2006 OF THE EUROPEAN PARLIAMENT AND OF THE COUNCIL of 18 January 2006 concerning the establishment of a European Pollutant Release and Transfer Register and amending Council Directives 91/689/EEC and 96/61/EC;**
- Sadrži podatke o zagađenjima životne sredine za **oko 24.000 industrijskih postrojenja** u zemljama EU;
- Obuhvata **65 delatnosti** (privrednih aktivnosti);
- Za svako industrijsko postrojenje unose se **podaci / informacije o količini ispuštenih zagađujućih materija u vazduh, vode i zemljište**, i o transferu otpada sa lokacija na kojima je nastao i zagađujućim materijama u otpadu;
- Ispuštanje i transferi se prate u skladu sa Listom koja **sadrži 91 zagađujuću materiju** (na Listi su, između ostalih: teški metali, pesticidi, GHG i dioksini);

Postoje i određeni **podaci o ispuštanjima iz difuznih izvora** i oni će se postepeno uvećavati;

E-PRTR je u potpunosti u skladu sa PRTR Protokolom i Aarhuskom konvencijom.

E – PRTR⁽²⁾

BITNI POJMOVI

- **Zagađujuća materija:** supstanca ili grupa supstanci koje mogu biti štetne po životnu sredinu i ljudsko zdravlje zbog svojih karakteristika ili unosa u životnu sredinu (izuzev radioaktivnih materija);
- **Ispuštanje:** svaki unos zagađujućih materija u životnu sredinu koji je rezultat neke ljudske aktivnosti:
 - namerne ili slučajne;
 - rutinske ili nerutinske:uključujući:
 - curenja;
 - emisije;
 - ispuštanja;
 - injektiranje;
 - odlaganje;
 - zakopavanje;
 - ispuštanja kroz kanalizacioni sistem bez tretmana otpadnih voda

E – PRTR⁽³⁾

- **Transfer/prenos sa lokacije:** Pomeranje otpada izvan granica industrijskog kruga:
 - zagađujućih materija; ili
 - otpada, namenjenog:
 - odlaganju;
 - daljoj preradi;
 - zagađujućih materija u:
 - otpadu koji se se prenosi sa lokacije;
 - otpadnim vodama namenjenim prečišćavaju;
- **Rasuti izvori zagađivanja:** mnogo manjih ili disperzivnih izvora iz kojih se zagađenja mogu ispuštati na zemljište, u vazduh ili u vodu, čiji kombinovani uticaj na te medije može biti značajan i za koje nije praktično pripremati posebne izveštaje

INTEGRALNI KATASTAR ZAGAĐIVAČA REPUBLIKE SRBIJE

Pravni osnov za donošenje:

- Član 75. Zakona o zaštiti životne sredine (2004);
- Vodi ga Agencija za zaštitu životne sredine;
- Ministar propisuje metodologiju za izradu katastra, vrstu, načine, klasifikaciju i rokove dostavljanje podataka;
- Zagađivač je dužan da o svom trošku dostavlja propisane podatke (način i rokovi u skladu sa Zakonom);
- Ovaj pravni osnov i koncepcija Katastra izmenjeni su 2009

STRUKTURA INTEGRALNOG KATASTRA ZAGAĐIVAČA (1)

- Katastar je deo informacionog sistema zaštite životne sredine
- Sadrži:
 - podatke o zagađivanju vazduha, voda i generisanju i upravljanju otpadom iz tačkastih izvora iz naselja kao difuznog izvora;
 - podatke o ozvorima, vrstama, količinama, načinu i mestu ispuštanja zagađujućih materija u vazduh i vode i količinama, vrsti, sastavu i načinu tretmana odlaganja otpada;
- Izrađuje se na osnovu podataka (za jednu kalendarsku godinu) koje dostavljaju **zagađivači** privrednih delatnosti navedenih u Prilogu 1. Pravilnika i preduzeća posebno navedena u članu 4. Pravilnika;

STRUKTURA INTEGRALNOG KATASTRA ZAGAĐIVAČA (2)

- Obaveze zagađivača:
 - da redovno prati količine emitovanih zagađujućih materija i količine generisanog otpada (Prilog 2);
 - da redovno izveštava o određenim zagađujućim materijama (koje se po delatnostima emituju u vazduh) (Prilog 3);
 - da redovno izveštava o određenim zagađujućim materijama (koje se po delatnostima emituju u vode) (Prilog 4);
 - dostavljanje podataka o neopasnom i opasnom otpadu iz postrojenja u kojima se generiše opasna otpad, bez obzira na količinu i broj zaposlenih,
- Podaci se dobijaju merenjem, **proračunom ili inženjerskom procenom;**

STRUKTURA INTEGRALNOG KATASTRA ZAGAĐIVAČA (3)

- Katastar ima pet delova, koji obuhvataju podatke grupisane po vrsti:
 - Opšti podaci;
 - Podaci o pogonu;
 - Podaci o emisijama u vazduh;
 - Podaci o emisijama u vode;
 - Podaci o otpadu;
- Zagađivač dostavlja Katastru i shemu svih mesta ispuštanja zagađujućih materija u vazduh;
- Zagađivač dostavlja i metodologiju po kojoj je izvršio izračunavanje / procenu emisija;
- Zagađivač dostavlja sheme sa ucrtanim privremenim deponijama otpada na svojim lokalitetima;
- Podaci se dostavljaju u papirnoj formi (ukoričen dokument, propisno potpisan i overen) i u elektronskoj formi na e-mail Agencije

STRUKTURA INTEGRALNOG KATASTRA ZAGAĐIVAČA (4)

Neke karakteristike Katastra

- Kriterijumi za određivanje operatera koju moraju dostavljati podatke su:
 - minimalne granične vrednosti kapaciteta postrojenja;
 - minimalna prosečan broj zaposlenih;
- Lista zagađujućih materija sadrži 91 zagađujuću materiju;

Smatra se da je zasnovan na principima PRTR Protokola I
Aarhuske konvencije

Smatra se da je harmonizovan sa EU Regulation 166/2006

Nephodan za primenu IPPC sistema;

Mogu se zapaziti značajna odstupanja sadržaju pojmova i u terminologiji, u
odnosu na PRTR Protokol i E - PRTR

NACIONALNI I LOKALNI REGISTRI IZVORA ZAGAĐIVANJA ŽIVOTNE SREDINE (1)

Zakon o izmenama i dopunama Zakona o zaštiti životne sredine (2009):

- Umesto termina “integralni katastar zagađivača” uveden je termin **REGISTAR IZVORA ZAGAĐIVANJA ŽIVOTNE SREDINE**:

“**Skup sistematizovanih podataka i informacija** o vrstama, količinama, načinu i mestu unošenja, ispuštanja ili odlaganja zagađujućih materija u gasovitom, tečnom i čvrstom agregatnom stanju **ili ispuštanja energije** (buke, vibracija, toplote, jonizujućeg i nejonizujućeg zračenja) i tačkastih, linijskih i površinskih izvora zagađivanja u životnu sredinu

NACIONALNI I LOKALNI REGISTRI IZVORA ZAGAĐIVANJA ŽIVOTNE SREDINE (2)

Novi propis na osnovu člana 42. (2009):

- **Nacionalni registar izvora** zagađivanja životne sredine
- **Lokalni registar izvora** zagađivanja životne sredine
- Ministar za životnu sredinu, po pribavljenom mišljenju minist(a)ra za poslove vodoprivrede, rudarstva i energetike, donosi:
 - metodologiju za izradu registara;
 - i metodologiju za vrste, načine i rokove prikupljanja podataka;
- Rok za donošenje ovih metodologija je godina dana od dana stupanja na snagu zakona o izmenama i dopunama Zakona o zaštiti životne sredine (tj. **23. maj 2010**)

RAZLIKE IZMEĐU PRTR PROTOKOLA & E – PRTR I RS REGISTARA (neki primeri)

E – PRTR:

- Javno dostupna elektronska baza podataka na nivou EU;
- Obaveza uspostavljanja samo nacionalnog registra;
- Registar:
 - ispuštanja; i
 - prenosa zagađujućih materija; i
 - difuznih izvora;
- Jonizujuća zračenja isključena (izričito);
- Pojam operatera i postrojenja u skladu sa IPPC propisima
- Međunarodno prizmate metode kod proračuna zagađenja i inženjerske procene utvrđene su VODIČEM Evropske komisije; ...

RS REGISTRI:

- Skup sistematizovanih podataka i informacija (nema zakonske garancije javnosti);
- Obaveza uspostavljanja nacionalnog i lokalnih registara (nejasna brojna pitanja u vezi sa lokalnim registrima);
- Registar izvora zagađivanja:
 - zagađujućim materijama (unosom; ispuštanjem; odlaganjem); i
 - ispuštanjem energije;
- Jonizujuća zračenja obuhvaćena;
- Nema zakonskog osnova za uvođenje registra transfera zagađujućih materija;
- Pojam “zagađivač”, umesto pojma “operater”, bitno različit od pojma “operatera” u domaćim IPPC propisima;
- Nema zakonskog osnova za propisivanje međunarodno priznatih metoda za proračun i inženjersku procenu zagađenja; ...